

Datum
2024-06-18

Diarienummer
RUN/240176

Ert Datum
2024-04-11

Er beteckning
FI2024/00894

Finansdepartementet

Svar på remiss om betänkandet En ny organisation för förvaltning av EU-medel (SOU 2024:22)

Region Värmland har fått tillfälle att lämna svar på rubricerad remiss från Finansdepartementet och vill lämna följande synpunkter.

Region Värmland vill med utgångspunkt i rollen som regionalt utvecklingsansvarig särskilt framhålla följande synpunkter:

- Region Värmland välkomnar utredningens förslag om en förvaltande myndighet för ERUF och ESF+ samt att den myndigheten föreslås vara Tillväxtverket.
- Region Värmland avstyrker utredningens förslag att minska antalet regionalfondsprogram från åtta till ett.
- Region Värmland avstyrker en mer ”strategiskt orienterad” roll för strukturfondspartnerskapen.
- Region Värmland avstyrker förslaget att avskaffa strukturfondspartnerskapens prioriterande roll.
- Region Värmland avstyrker att länsstyrelsernas ansvar koncentreras mellan länen och till Jordbruksverket.
- Region Värmland anser att utredningens utgångspunkt är alltför smal.
- Region Värmland ser både för och nackdelar med att Tillväxtverket blir förvaltande myndighet för Interreg Sverige – Norge.

7.6.1 En förvaltande myndighet för fonderna under sammanhållningspolitiken

Region Värmland ser fördelar med att samla ansvaret för Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och Europeiska socialfonden+ (ESF+) till en myndighet, Tillväxtverket. Region Värmland anser att det därmed finns förbättrade förutsättningar för en mer likvärdig hantering av fonderna mot idag, Detta mot bakgrund av de förvaltande myndigheternas olikartade hantering av aktörer och myndigheternas separata arbetssätt.

Datum
2024-06-18

Diarienummer
RUN/240176

ESF+ bör kunna ha goda möjligheter att verka inom Tillväxtverket, detta gäller bland annat uppdrag kring kompetensförsörjning. Region Värmland vill dock poängtera att ESF+ också är ett viktigt verktyg för att möta utmaningar kopplade till utanförskap och behov av inkludering på individnivå. Områden som inte faller innanför Tillväxtverkets nuvarande ansvarsområde. Tillväxtverket kompetens, inom ramen för ett breddat uppdrag, behöver därför stärkas och ESF-rådets kompetens tas tillvara för att undvika ett eventuellt snävare nyttjande av ESF+ i Sverige. Fonden är en viktig finansieringskälla för innovativa projekt från kommuner och idéburen sektor och bör även framgent kunna fungera som detta.

Det får även anses finnas goda möjligheter till synergieffekter mellan fonderna, såsom länge har efterfrågats. Region Värmlands bedömning är att en förvaltande myndighet avsevärt skulle kunna förbättra möjligheten till praktiskt genomförbara synergieffekter men även medföra ett förenklat förfarande för aktörer om hanteringen av fonderna blir mer enhetlig och likvärdig. Region Värmland vill dock poängtera att placeringen av ”nya” Tillväxtverket är viktig för bättre lokal- och regional förankring med tanke på dess utökade ansvarsområde, det vill säga myndigheten bör fortsatt vara placerad på ett flertal platser i Sverige.

Tillväxtverkets roll för mobilisering betonas i utredningen men Region Värmland anser att den mobiliserande kraften bör i huvudsak ligga hos den regionalt utvecklingsansvarige. Region Värmland leder och samordnar länets utveckling med fonderna som viktiga verktyg och mobilisering sker kontinuerligt genom nätverk, analyser och möten med länets aktörer. Regionen anser att utredningen genomgående saknar en medvetenhet om regionalt utvecklingsansvarigs roll i genomförandeprocessen.

7.6.4 Antalet program inom ERUF bör minska

Region Värmland avstyrker utredningens förslag att minska antalet regionalfondsprogram från åtta till ett.

Region Värmland anser att ett nationellt program med indikativa budgetar för ERUF inte är ändamålsenligt då förutsättningarna för en hållbar regional utveckling varierar mellan olika delar av landet. Norra Mellansverige, där Dalarna, Gävleborg och Värmland ingår, klassificeras exempelvis av EU som en så kallad övergångsregion, den enda i Sverige.

Region Värmland anser att den bedömning som görs angående färre antal regionala program bygger på en kostnadsinriktad och organisatorisk analys medan andra aspekter, som är minst lika viktiga för att uppnå effektivitet och ändamålsenlighet, förbises. Regionen vill därför framhålla att ett effektivt genomförande inte enbart handlar om ekonomi utan också om regional kännedom som är en förutsättning för ändamålsenlighet och träffsäkerhet. Det är på lokal och regional nivå som de konkreta insatserna ska genomföras och det är lokal och regional nivå som har kännedom om varje regions särskilda behov och utmaningar. Lokal och regional nivå

Datum
2024-06-18

Diarienummer
RUN/240176

inflytande och involvering i programgenomförandet är således en förutsättning för att uppnå ökad träffsäkerhet och därmed effektivitet och ändamålsenlighet. Ett territoriellt perspektiv krävs för att kunna säkra en ändamålsenlig och effektiv användning av EU-medlen. Region Värmland vill därför betona betydelsen av ett fortsatt regionalt och lokalt inflytande över hur EU-medlen riktas även framgent. För att öka träffsäkerheten i de EU-medel som investeras kan det regionala inflytandet snarare behöva stärkas.

Region Värmland vill även understryka att till skillnad från statliga medel är ERUF och ESF+ verktyg för regional utveckling där den platsbaserade ansatsen är en förutsättning för goda resultat. Det borde därför vara naturligt att strukturfonderna hanteras annorlunda än andra medel som styrs av nationellt identifierade intressen.

Region Värmland vill också framhålla vikten av att se till de reella behov som finns i regionerna avseende demokratiska och territoriellt förankrade utvecklingsbehov och att dessa ska styra fondernas användning.

7.7 Förslag om förvaltning av Interreg

Region Värmland ser både för och nackdelar med att Tillväxtverket blir förvaltande myndighet för Interreg Sverige – Norge.

Region Värmland instämmer i utredningens förslag att det kan finnas förutsättningar för en ökad ändamålsenlighet, minskad sårbarhet, kunskapsfördjupning och förbättring av synergier mellan övriga fonder om Interreg Sverige - Norge förvaltas av Tillväxtverket. Region Värmland vill dock framhålla att det också finns andra hänsynstaganden som bör beaktas som den mindre organisationens möjlighet till flexibilitet och samverkan. Då Interreg Sverige-Norge programmet ska verka i en gränsregional kontext är det även viktigt att dess placering fortsatt finns inom programområdet. Särskild hänsyn bör naturligtvis också tas till att samverkan kan ske på ett tillfredställande sätt, med norska myndigheter i programområdet, även fortsättningsvis.

7.8 Förslag avseende systemet med regionala strukturfondspartnerskap

Region Värmland avstyrker utredningens förslag om en mer ”strategiskt orienterad” roll för framtida strukturfondspartnerskap.

Regionen anser att en sådan roll utgör en del av regionernas ansvar. Region Värmland menar att strategiskt regionalt utvecklingsarbete, till exempel ”utformande av utlysningsplaner och utlysningar”, som utredningen föreslår måste grunda sig i helhetsbedömningar av pågående regionala utvecklingsinsatser och att sådana bedömningar är en naturlig del av myndighetsrollen som regionalt utvecklingsansvarig. Utformning av

Datum
2024-06-18

Darienummer
RUN/240176

utlysningsskeden och utlysningstexter kan inte ske fristående från det regionala utvecklingsansvaret och kan då heller inte anses vara strategiska. Att göra helhetsbedömningar är en kompetens som regionerna innehar för att kunna fullgöra det regionala utvecklingsansvaret.

Den rådgivande roll som nuvarande strukturfondspartnerskap innehar är viktig men strategiska roller med utgångspunkt i respektive deltagande organisations perspektiv bör särskiljas från strategiskt arbete som sker med utgångspunkt i det regionala utvecklingsuppdraget och det är den senare sortens arbete som bör prägla det strategiska ägarskapet av fonderna.

Region Värmland avstyrker förslaget att avskaffa strukturfondspartnerskapens prioriterande roll

Att begränsa det regionala inflytandet till endast en rådgivande roll i utlysningsskeden försvagar sammanhållningspolitikens platsbaserade ansats som ska möta regionala behov. Region Värmland anser att det är viktigt att ett framtida partnerskap, oavsett exakt juridisk benämning, har en nära koppling till det regionala utvecklingsuppdraget. Partnerskapsprincipen och flernivåstyret ska tillämpas i hela programcykeln för att ta tillvara synergier och för att nå effekter regionalt som ligger i linje med regionala prioriteringar. Region Värmland anser att utredningens förslag att låta Tillväxtverket utse partnerskapen inte ger tillräckliga förutsättningar för effektiv användning av EU-medel och utmanar grundläggande principer inom det regionala utvecklingsuppdraget. Förslaget är inte förenligt med subsidiaritetsprincipen samt modellen om flernivåstyret och det efterlever inte ett regionalt och lokalt inflytande vilket därmed riskerar genomslag för fondernas ändamål i genomförandet.

Det torde också påpekas att den roll som är föreslagen strukturfondspartnerskapen framgent kan medföra att partnerskapen får svårt att knyta till sig kompetens då partnerskapens roll till stor del får anses urholkad vilket även kan få konsekvenser ur ett demokratiskt perspektiv.

Avsnitt 7.3.1 och 7.3.2

Region Värmland avstyrker att länsstyrelsernas ansvar koncentreras mellan länen och till Jordbruksverket.

Region Värmland anser att samordningen av insatser som påverkar regional utveckling i länet kraftigt försvåras när myndighetsuppdrag med påverkan på den regionala utvecklingen försvinner från en regional kontext. Projekt och investeringsstöd finansierade av jordbruksfonden, så kallad landsbygdsutveckling, är insatser som ofta kan öka sin nytta i den utsträckning de samordnas och anpassas till en regional kontext och regionala behovsägare. Det är därför av stort värde att sådana projektinsatser fortsatt handläggs i sin regionala kontext.

Datum
2024-06-18

Diarienummer
RUN/240176

Region Värmland delar utredarnas bedömning att det finns ”sämre förutsättningar för automatisering” (s.304) när det gäller projekt- och investeringsstöd än när det gäller areal- och djurbaserade stöd, men vill ifrågasätta utgångspunkten att automatisering är önskvärt närhelst det är möjligt. Region Värmland anser att detta underskattar värdet av den regionala kompetens som byggs upp i en förvaltande myndighet vid handläggning av stöd och värdet av att denna kompetens finns i en regional kontext. Myndighetsuppdragens närvaro i länen bidrar också till regeringens möjlighet att få kunskap om läget i landet.

Region Värmland anser också att en centralisering riskerar att försvaga den regionala kompetensen inom areella näringar som är en viktig förutsättning för att stärka den regionala livsmedelsberedskapen. Region Värmland anser för övrigt att en centralisering av arbetsuppgifter relaterade till livsmedelsförsörjning är problematisk i ett läge där Sverige eftersträvar lokal livsmedelsförsörjning, stärkt beredskap och i andra avseenden stärker länsstyrelsens uppdrag på området.

Övriga synpunkter

Region Värmland anser att utredningens utgångspunkt är alltför smal med stort fokus på kostnadseffektivitet

Region Värmland anser att utredningens utgångspunkt är alltför smal med fokus enbart på kostnadseffektivitet snarare än att värdera de värden som partnerskapsprincip, flernivåstyre och möjligheter till samverkan ger tack vare ERUF och ESF+. Lokal och regional nivåns inflytande och involvering i programgenomförandet är en förutsättning för att uppnå ökad träffsäkerhet och därmed effektivitet och ändamålsenlighet.

Region Värmland anser att det hade varit bra om utredningen även hade omfattat programmeringsarbetet, vilket är en betydande del av arbetet med EU:s fonder och som lägger hela grunden för genomförandet av ERUF och ESF+

Regionala utvecklingsnämnden

Erik Evestam
Ordförande